

MÄLARDALENS HÖGSKOLA
ESKILSTUNA VÄSTERÅS

HÖGLÄSNING I FÖRSKOLAN

- en kvalitativ studie av förskollärares erfarenheter om högläsningens betydelse, möjligheter och hinder.

MICHAELA ERIKSSON
TOVE JOHANSSON

Akademien för utbildning, kultur och kommunikation

Pedagogik

Självständigt arbete – förskole pedagogiskt område

Grundnivå, 15 hp.

Handledare: Erik Hjulström

Examinator: Karin Bergman

Termin: 7 År: 2020

Akademien för utbildning

SJÄLVSTÄNDIGT ARBETE

kultur och kommunikation

Kurskod PEA098 15 hp

Termin 7

År 2020

SAMMANFATTNING

Michaela Eriksson och Tove Johansson

Högläsning i förskolan

- en kvalitativ studie av förskollärares erfarenheter om högläsningens betydelse, möjligheter och hinder.

Reading in preschool

- a qualitative study of the preschool teachers' experiences on the meaning, opportunities and obstacles of high reading.

Årtal 2020

Antal sidor: 39

Kort sammanfattning av syfte, metod, resultat och slutsatser

Syftet med vår studie var att ta reda på hur förskollärarna ser på högläsningens betydelse samt deras erfarenheter kring högläsning. Vi ville även undersöka vilka möjligheter och hinder som kan finnas för att skapa lärorika lässituationer i förskolan kring högläsningssituationerna. En kvalitativ studie användes där åtta olika förskollärare på sex olika förskolor intervjuades. I studien framkom det att de flesta använder sig av högläsningen i ett språkutvecklande syfte men även att de i stor utsträckning oftast använder högläsningen för vilan. Det framkom att förskollärarna ansåg att det kunde vara svårt att få tiden att räcka till för att arbeta med högläsningen så mycket som de skulle vilja. Vår slutsats är att förskollärarna är medvetna om hur de vill arbeta med högläsningen och med vilket syfte, dock så påverkas det av olika organisatoriska faktorer som miljöns utformning och tidsbrist vilka försvårar arbetet.

Nyckelord: Högläsning, Språkutveckling, Förskola, Läsvisa, Sociokulturellanalys

Innehållsförteckning

Innehåll

1. Inledning	1
1.1 Syfte:	1
1.2 Frågeställningar.....	2
1.3 Disposition.....	2
2. Bakgrund	2
2.1 Litteraturgenomgång	2
2.1.1 Högläsning i läroplanen.....	2
2.1.2 Högläsning i kurslitteratur.....	3
2.2 Tidigare forskning.....	3
2.2.1 Forskning om högläsningens betydelse för barns lärande och språkutveckling.....	4
2.2.2 Forskning om högläsningens hinder och hur den används	6
3. Teoretiskt perspektiv	7
3.1 Det sociokulturella perspektivet utifrån språkutveckling.....	8
3.2. Det sociokulturella perspektivet utifrån förskolläraarnas uppfattningar	8
3.3 Zoner för möjlig utveckling i förskollärarens förhållningssätt	8
3.4 Det sociokulturella perspektivet utifrån miljöns betydelse.....	9
4. Metod	10
4.1 Undersökningsmetod och urval.....	10
4.2 Genomförande och bearbetning	11
4.3 Trovärdighet och äkthet	12
4.4 Etiska överväganden.....	13
5. Resultat	14
5.1 Syfte med högläsning	14
5.1.1 Högläsning som undervisning och lärande	15
5.1.2 Högläsning som avkoppling och skapa lugn.....	15
5.1.3 Högläsning som underhållning och estetiska lärprocesser	15
5.1.4 Högläsning som socialisation (utveckling av gemensamma referensramar).....	16
Sammanfattning	17
5.2 Förutsättningar för högläsningens möjligheter	17
5.2.1 Planerad högläsning med tydligt syfte	17
5.2.2. Rofyllt och koncentrationsfrämjande miljö	18
5.2.3 Att skapa mindre grupper	19

5.2.4. Ta utgångspunkt i barnets eget intresse och val av bok	19
5.2.5 Externa stödfunktioner	20
5.3 Hinder och utmaningar för högläsningen	21
5.3.1 Rörig miljö och ogenomtänkta situationer	21
5.3.2 För stor barngrupp.....	22
5.3.3 Allt för heterogena grupper	23
5.3.3.1 Svårigheter att hitta passande litteratur	23
5.3.4 Kunskaps- och färdighetsbrister	23
5.3.5 Svårigheter att få läsvidan rofylld	24
6. Analys	24
6.1 Förskolläraernas sociokulturella perspektiv på högläsningen.....	25
6.2 Förskolläraernas sociokulturella arbetssätt	26
6.3 Förutsättningar som försvårar för det socio-kulturella perspektivet och arbetssättet i praktiken.....	26
7. Diskussion	27
7.1 Resultatdiskussion.....	28
7.2 Metoddiskussion	32
7.3 Slutsats.....	33
7.4 Fortsatt forskning.....	34
7.5 Relevans för förskolläraryrket	34
Referenslista	35
Bilaga 1	40
Bilaga 2	41

1. Inledning

Enligt Lpfö18, förskolans läroplan (Skolverket, 2018) ska barn ges förutsättningar att utveckla sitt språk, bland annat genom högläsning och samtal om litteratur. Barn ska även få möjlighet att skapa ett intresse för berättelser och texter, samt utveckla sin förmåga att använda sig av, tolka, ifrågasätta och samtala om berättelserna.

Högläsningens betydelse är något som även tas upp i en rapport från Skolverket (2011, PRILS: en studie om läsförmåga). Enligt rapporten så har de barn som blivit lästa för minst 10 minuter om dagen ett ordförråd på 50 000 ord när de är 17 år, de barn som inte blivit lästa för ett ordförråd på bara 15 000 ord. Rapporten belyser också att barn har lättare för att lära sig att läsa och skriva i skolan om det blir lästa för som yngre. Rapporten visar också att det senare i skolan blir enklare att förstå faktatexter med ett större ordförråd. I Lpfö18 (Skolverket, 2018) betonas samspelet kring berättelserna som en viktig del i barns utveckling och lärande i förskolan.

Vår erfarenhet från förskolor är att det endast har lästs för barnen under vilan eller när de behöver komma ner i varv. Enligt Wedin (2011) främjas inte språkutvecklingen om man enbart läser för barnen när de ska vila och komma till ro. Hon nämner dock att läsningen kan ha en lugnande effekt på barn men menar samtidigt att det är en felaktig utgångspunkt att ha läsningen endast för avslappning. Hon hävdar att högläsningen istället bör användas för social samvaro, gemensamma upplevelser och stimulera fantasin och tänkandet hos barn samt användas för språkutveckling. Även Barbro Westlund (2009) som är forskare i läsning hävdar att pedagogerna i förskolan behöver ha genomtänkta och strukturerade högläsningssituationer. Hon menar att barn riskerar att få sämre läsutveckling i skolan om de inte fått uppleva genomtänkta högläsningar. Hon beskriver att en god högläsare exempelvis bygger upp förförståelsen hos barnen före läsningen, knyter ihop textens innehåll till barnens egna erfarenheter, låter barnen ställa frågor och själv ställer frågor till barnen. Liberg (2003) betonar att barn får bättre språk-, läs- och skrivutveckling när de blir äldre om de fått ingå i språkgemenskaper som barn där de under högläsning fått diskutera och samtala om böckernas innehåll

Utifrån våra iakttagelser och tidigare forskning är det intressant att undersöka hur förskollärarna ser på högläsningens betydelse och hur de arbetar med högläsningen på den förskola där de själva arbetar. Syftet med studien är inte enbart att undersöka hur förskollärarna använder och själva beskriver högläsningens betydelse för språkutveckling utan även vilka hinder eller utmaningar de uppfattar finns kring högläsningen på sin förskola.

1.1 Syfte:

Syftet med studien är att undersöka förskollärares erfarenheter av högläsningens möjligheter och hinder, samt deras perspektiv på högläsningens betydelse för barnens språkutveckling.

1.2 Frågeställningar

- Vad har förskollärarna för tankar om högläsningens betydelse?
- Vad har förskollärarna för erfarenheter av högläsningens utmaningar, hinder och möjligheter i förskolan?

Resultaten kommer att analyseras utifrån en sociokulturell teori. Denna studie avser ge en fördjupad förståelse för olika tankar om högläsningens betydelse för barns språkutveckling, samt vilka hinder som förskollärarna själva anser försvårar högläsningen på sin förskola oavsett vad det nu är de försöker åstadkomma med högläsningen.

1.3 Disposition

I denna studie har förskollärare fått beskriva sina erfarenheter kring högläsning samt vad de anser finns för hinder och möjligheter med högläsningen. I bakgrunden presenteras relevant tidigare forskning som behandlar högläsningens betydelse samt det teoretiska perspektivet som studien förhåller sig till. I metodavsnittet beskrivs genomförande det insamlade materialet. I resultatet presenteras förskollärarnas svar utifrån olika teman. Sedan följer en analys och diskussion av det insamlade material kopplat till teorin och tidigare forskning. Vi lyfter även fram våra egna tankar kring resultat och metodval. Avslutningsvis redogörs för fortsatt forskning som vi anser viktig för barns utveckling och lärande.

2. Bakgrund

I detta avsnitt lyfts relevant forskning och litteratur till studien. Det lyfts fram i tre teman, högläsningen i läroplanen, högläsning i kurslitteratur och högläsning i tidigare forskning. Vi går även djupare in på det sociokulturella perspektivet.

2.1 Litteraturgenomgång

2.1.1 Högläsning i läroplanen

I läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) står det att barnens språkutveckling ska stimuleras och barnen ska ges förutsättningar att utveckla sitt språk i en stimulerande miljö. Språk, lärande och identitetsutveckling hänger samman, därför ska utbildningen erbjuda barnen möjligheter att lyssna till högläsning och samtala om litteratur och texter. Barnen ska också ges förutsättningar att kommunicera i olika sammanhang och syften då de skapar mening utifrån sina erfarenheter och sätt att tänka. I förskolan ska grunden för ett livslångt lärande läggas. Utbildningen ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn.

2.1.2 Högläsning i kurslitteratur

Fast (2001) framhäver att det är betydelsefullt för barnets språkliga och personliga utveckling om de får uppleva positiva högläsningstunder. Den positiva upplevelsen kring berättandet kan leda till att det skapas gemenskap i gruppen. Hon beskriver att förskolläraernas sätt att berätta är viktig för att lyckas fånga barnen i berättandet, barn behöver få uppleva berättandet genom lek och improvisation samt kopplat till egna erfarenheter för att själva kunna utveckla sin berättarförmåga.

Dominković, Eriksson och Fellenius (2006) stärker Fasts teorier om att yngre barn har behov av att fångas i berättandet, de beskriver att när det inte finns några synliga bilder så kan barnen fångas in i berättandet med hjälp av till exempel dramatisering dock betonar Fast (2001) att rekvisitan inte får distrahera barnen från själva läsningen och menar att det är en balans mellan de båda tillvägagångssätten.

Enligt Barbro Westlund (2012) riskerar barn att få sämre läsutveckling i skolan om de inte fått uppleva genomtänkta högläsningar. Hon beskriver att en god högläsare bygger upp förförståelsen hos barnen före läsningen, knyter ihop textens innehåll till barnens egna erfarenheter, låter barnen ställa frågor och själv ställer frågor till barnen. Det är därför viktigt, enligt författaren att pedagogerna i förskolan har genomtänkta och strukturerade högläsningssituationer för att få den effekt som eftersträvas.

Liberg (2003) menar att barn får bättre språk-, läs-och skrivutveckling när de blir äldre om de fått ingå i språkgemenskaper som barn där de under högläsning fått diskutera och samtala om böckernas innehåll. När barnen känner sig intresserade och delaktiga i högläsningen har Wolf, Crosson och Resnick (2006) i sin studie om kvaliteten på samtalen med barnen kring högläsningen kommit fram till att det finns ett samband mellan det interaktiva arbetssättet och framgångsrikt lärande, de lyfter fram att samtal kring litteraturen har en betydande roll för barns utveckling av kritiskt tänkande och problemlösning. Även Dominković, Eriksson och Fellenius (2006) beskriver att när barnen får vara delaktiga i högläsningen så bidrar det till barnens språkutveckling.

2.2 Tidigare forskning

Nedan följer en redogörelse om högläsningens syfte och betydelse i tidigare forskning. För att finna relevant tidigare forskning till studien har databasen ERIC

och biblioteket på Mälardalens högskolas egen söktjänst Primo använts. Sökord som användes var ”read aloud” och ”högläsning i förskolan”. Utifrån dessa sökord fann vi både svensk och internationell forskning som var passande för studien.

2.2.1 Forskning om högläsningens betydelse för barns lärande och språkutveckling

I en studie av Dempsey (2018) framkom det att förskollärarna måste ha ett tydligt syfte och struktur i högläsningssituationen, hon kom fram till att förskollärarna behöver välja böcker med omsorg så att litteraturen förstås av barnen. Förskolläraren behöver använda sig av introduktionsstöd som väcker barnens intresse och genom att ge barnen en inblick i litteraturen med hjälp av inlevelse och frågeställningar så fångas barnen i litteraturen.

Det framkom även i Orrellanas (2008) studie att barnens språk utvecklas när de är delaktiga i högläsningen genom samtal. Likt med Orellanas forskning kom Philgren (2008) i sin studie fram till att samtalen har en betydande roll för barnens språkutveckling under högläsningen. Hon menar att barnen redan i yngre ålder kan ta till sig av andras berättande, tankar och åsikter och själva sedan inspireras till att tänka vidare.

Det framkom även i Cepranos (2010) studie att samtalen och frågorna ställda av förskolläraren eller barnen kring litteraturen har en positiv inverkan på barnens språkutveckling. I hennes studie undersöktes förskollärarens uppfattning om högläsning och dess i effekt på barns förståelse för begrepp samt högläsningens påverkan i barns ordförråd. I hennes resultat framhävs det att när förskolläraren uppmuntrar barn att använda ord och begrepp samt att återberätta bokens handling genom samtal kring boken så främjas barns språkutveckling.

Kim (2015) beskriver liknande resultat som Philgren (2008) och visade med sin forskning att det är i dialogen som barnen ges möjligheter till att höra andras idéer och tankar och då lär sig barnen att förstå olikheter i varandras föreställningsvärld. Det framkommer att barnen lär och påverkas av olika sociala sammanhang och relationer till andra barn och förskollärare. Alatalo och Westlund (2019) kom i sin forskning fram till att böcker är ett användbart redskap för att lösa olika situationer i barnens vardag, exempelvis när konflikter uppstår så kan pedagogerna läsa böcker om konflikthantering och på så sätt får barnen olika tillvägagångssätt att lösa konflikter eller inte hamna i konflikter.

Kotaman och Tekin (2017) har i sin forskning från Turkiet kommit fram till att de yngre barnen bör få ta del av faktaböcker. De menar att när de yngre barnen kontinuerligt får ta del av faktaböcker så bidrar det till deras läskunnighet och akademiska utveckling. Simonsson (2004) kom fram till liknande resultat när hon undersökte barns interaktion med boken. Studien var en kvalitativ undersökning där hon samlade in information om pedagogernas syn på bilderböcker samt hur böckerna integreras i förskolan. Hon kom bland annat fram till att det syfte som den vuxne har med läsningen är avgörande för om något lärande ska ske. Genom ett tydligt syfte med undervisningen samt att låta barnen ta del av böcker och högläsning så kan deras språkutveckling främjas. Hon kom även fram till att barnens ordförståelse utvecklas mer i en högläsningssituation där den vuxne stannar upp i läsandet och ställer frågor om bilder, text, handling eller specifika ord än vad den utvecklas i de vardagliga samtalen. Hennes resultat upprepas i Dempseys (2018) forskning där det framkom att ett tydlig syfte och struktur i högläsningstillfällena är betydande för att en språkutveckling kan ske.

Westlund (2012) belyser att åldern på barnen inte är av betydelse när det kommer till utveckling och lärande, enligt henne handlar det om vilka erfarenheter barnen har till litteratur samt det samspel som sker mellan barnen och pedagoger som är avgörande för utvecklingen. Amerikansk forskning hävdar dock att det framkommer att högläsningen med samtal kring litteraturen inte sker kontinuerligt (Zucker, Cabell, Justice, Pentimonti och Kaderavek, 2013). De kom fram till att barns språkutveckling inte enbart är sammankopplat till antalet högläsningssituationer utan författarna av studien menar att förskollärarens roll i högläsningen är av stor betydelse. Detta genom att förskolläraren erbjuder och skapar högläsningstillfällen där syftet är att främja barns språkutveckling. Likt den amerikanska forskningen kom Simonsson (2004) i sin studie fram till att högläsningen ger barnen möjlighet att utveckla sin fantasi när förskollärarna skapar lärtillfällen kring litteraturen. Resultatet i hennes forskning visar att bilderna i böckerna kan användas som inspirationskälla för barnen och fungera som en anknytningsbro mellan barnen och deras olika förförståelse vilket kan leda till att det öppnas upp för lek.

I en studie av Juncker (2010) framkommer det att samarbete mellan bibliotek och förskolor har en betydande roll i barnens språkutveckling, båda professionerna kompletterar varandra. Bibliotekarier ser läsningen och läsupplevelserna i sig som ett mål, medan förskollärarna ser på läsningen som ett verktyg för att utveckla olika lärande, genom samarbetet mellan de två professionerna så främjas barns lärande. I Gambrells (2011) forskning framkom det att ett gott samarbete med biblioteket men även med vårdnadshavare är positivt för barnens utveckling.

Även engelska rapporter har visat att när vuxna läser på ett medvetet sätt bidrar det till barns språk, läs och skrivutveckling (National literacy trust, 2011). Likt den engelska rapporten har svensk pedagogisk forskning också betonat de vuxnas syn på högläsningens betydelse. Rydsjö (2012) beskriver att det är vanligt att bjuda in vårdnadshavare och andra vuxna för att läsa för barnen i förskolan för att visa att det finns läsande förebilder i olika yrkesroller men även för att stötta och ge råd till vårdnadshavarna hur de kan stimulera och utveckla barnen i deras läsning. Läsforskaren Michael Lockwood (2008) påpekar att när vårdnadshavarna och förskolan samarbetar kring litteratur signalerar det för barnen att läsning har ett högt värde. Han menar att då utvecklas läsmiljön och nämner att en stimulerande läsmiljö kännetecknas av aktiva handlingar där barnen integrerar kring texter symboler och litteratur som är tillgängligt i miljön.

I andra studier (se ex. Gambrell, 2011; Hvit, 2015) framkommer det att miljöns utformning är av stor vikt för att fånga barnen i högläsningen, för att stimulera barns språkutveckling bör miljön som barnen befinner sig i vara kunskapsrik, kommunikativ och intressera barnen. Barnen kan lära sig mer om det som intresserar dem genom samtal med andra samt med stöd av olika medier och symboler, i den miljön stimuleras barnen till att utvecklas i sitt språk. Gambrell (2011) kom också fram till att miljön bör vara utformad med text så barnen uppmuntras att interagera med texter i miljön. Hon beskriver att det är när barn ser vuxna läsa och när det finns texter i miljön som deras förståelse för läsningens betydelse ökar. Även Kim (2015) betonar i sin forskning att förskollärarna bör ge tid och uppmärksamhet till miljön och bygga upp den så att det stödjer barnens litteraturinteraktion.

2.2.2 Forskning om högläsningens hinder och hur den används

Trots att de flesta studier idag visar hur högläsningen kan användas som både undervisning och socialisation framkom det i exempelvis en studie av Westerlund (2009) att den vanligaste högläsningen inom förskolan är den som förskollärarna kallar för läsvilan. Läsvilans är återkommande i förskolans dagliga verksamhet och sker ofta efter lunch där det främsta syftet med högläsningen är att barnen ska somna eller ta det lugnt. Även Simonsson (2006) och Svensson (2009) lyfter att högläsningen i förskolan till största del handlar om att varva ner och vila och har inte syftet att stimulera barns språkutveckling, dock beskriver Westerlund (2009) att för de yngsta barnen kan det vara en fördel att ha läsvila som en rutinsituation i förskolan. Hon kom fram till att yngre barn mår bra av rutiner då detta skapar trygghet för dem.

Damberg (2015) beskriver att när förskollärarna använder sig av högläsning under läsvidan sker det inte något samtal kring litteraturen. Det framkom att barnen då inte får chans att bearbeta litteraturen, det blev istället en lärarstyrd aktivitet utan möjlighet till inflytande för barnen. Hon kom även fram till att det oftast inte finns någon tanke eller ett syfte med litteraturen som används under läsvidan. Däremot lyfter Simonsson (2004) att läsvidan ändå har en viktig utgångspunkt i förskolan då det skapar en trygghet och närhet för barnen, hon beskrev att förskollärarnas placering under högläsningen är av stor vikt för att fånga alla barnen. I Alatalo och Westlunds (2019) forskning förklarade deras informanter att högläsningen under vilan användes för att samla hela barngrupperna för att kunna låta pedagogerna gå på rast eller planera andra aktiviteter. De menar att böckernas innehåll inte var i fokus utan syftet var att alla barnen skulle vara samlade och lugna. De kom i sin studie fram till att förskollärares intresse för att läsa avgör hur ofta barnen i förskolan blir lästa för. Har inte förskolläraren ett genuint intresse för läsning sker inte högläsning lika ofta. De tar även upp att pedagogerna i deras studie ansåg att det var svårt att organisera och hitta tid för högläsningen. De beskrev att det beror på att andra ämnen som matematik och naturkunskap kommer i första hand och därför blir inte högläsningen prioriterad.

Orellana (2008) framhåller att förskollärarnas sätt att ställa frågor under lässituationerna är avgörande för att barnen ska utveckla sin förmåga att förstå texter genom reflekterande och analyserande dialog. Även Pilgren (2008) betonar att förskollärares utforskande frågeställning kring högläsningen är särskilt viktig för barn i förskolan. Däremot betonar de båda författarna att det kan vara svårt för förskollärarna i början att tillämpa dessa utforskade frågor och att de ställer sig kritiska till om det ens är värt den tid som krävs för samtal kring högläsningen, dock belyser Orellana (2008), Pilgren (2008) och Robinsson (2006) att förskollärarna ändå bör ha samtal kring högläsningen då det har visat sig ha en betydande roll för barnens kommunikativa förmåga, sociala kompetens, läsförståelse och även för deras förmåga till kritisk analys.

3. Teoretiskt perspektiv

Denna studie har tagit stöd i det sociokulturella perspektivet som utvecklats utifrån Lev Vygotskijs sociokulturella teori. Anledningen till valet av den sociokulturella teorin beror på att den lyfter fram vikten av sociala samspel och interaktion för lärande och utveckling. I det sociokulturella perspektivet har språket en stor betydelse och det beskrivs i teorin att när barnen får vara delaktiga i sociala sammanhang där de får samtala och lyssna tillsammans med andra utvecklar de sina kunskaper inom språket (Vygotskij, 1962).

3.1 Det sociokulturella perspektivet utifrån språkutveckling

Utifrån Säljö (2014) tolkning av Vygotskij är det språket som har den betydelsefulla rollen inom det sociokulturella perspektivet och han beskriver att språket är en huvudsaklig del för att barnet ska kunna bli delaktig i sociokulturella upplevelser. Detta sker enligt författaren när barnet får möjlighet att samtala, lyssna och samverka med andra redan i tidig barndom. Säljö (2014) lyfter fram att det är i samtal om litteraturen som barnen ges tillgång till begrepp och lärande. Säljö betonar att vi genom språket kan förmedla kunskaper, både verbalt och icke-verbalt genom handlingar, bilder och texter. Även Dysthe (2003) poängterar att språket har en stor vikt i det sociokulturella perspektivet och att utveckling sker när barnet får ta del av kunskaper i sin tidiga barndom samt att barnet senare lär sig vad som är betydelsefullt för dennes kultur. Hundeide (2006) beskriver att det sociokulturella perspektivet handlar om hur människan genom språket formas och blir vem den är. Det gör att lära sig tala även är att lära sig bli den man är, eftersom det är genom orden vi kommer att förstå och tolka oss själva. Språket och hur man förstår och talar om sig själv och andra formar därigenom den sociokulturella miljön och sätter gränser och ramar för den.

3.2. Det sociokulturella perspektivet utifrån förskollärarnas uppfattningar

Enligt Säljö (2014) har förskollärarnas förhållningssätt en stor roll i det sociokulturella perspektivet och barnets utveckling i förskolan. Författaren menar att interaktion mellan läraren och barnet är den avgörande aspekten för undervisnings-tillfällen. Säljö understryker vidare att alla påverkas och utvecklas utifrån det samhälle vi lever i och att barn utvecklar sitt språk i tidig ålder. Barns språkutveckling påverkas av bekräftelse av ljud och kroppsspråk under deras första levnadsår och det är då grunden för barnens förmågor och erfarenheter kring språkutveckling sker. Hundeide (2006) beskriver att hur omsorgspersonerna ser på barnet har betydande roll för de olika sociokulturella ramar och möjligheter till lärande och utveckling som skapas för barnet. Ges inte barnet de rätta förutsättningarna för att utvecklas så hämmas de i sin utveckling. Ser omsorgspersonerna på barnet som okunnigt så kommer även barnet att identifiera sig som det. Det är därför viktigt att förskollärarna ser barnen som medskapare av sin egen utveckling, detta sker enligt författaren genom samspel och dialog mellan förskolläraren och barnet.

3.3 Zoner för möjlig utveckling i förskollärarens förhållningssätt

Vygotskij (1978) beskriver den proximala utvecklingszonen som en process av mognad, vad barnen kan göra och utveckla i samspel med andra exempelvis vuxna eller ett mer kunnigt barn. Inom det sociokulturella perspektivet kan barnens utvecklingsnivåer delas in i tre zoner. Den första zonen handlar om vad ett barn

klaras av på egen hand. Den andra beskriver vad barnen klarar av med hjälp av stöd eller vägledning (proximal utvecklingszon) och den sista zonen beskrivs som den zon där barnen trots hjälp och stöd inte klarar av eller inte kan ta till sig av lärandet. Den proximala utvecklingszonen beskrivs därför för den zon med lärande som barnet ännu inte besitter men som barnen tillsammans med stöd av annan som besitter den kunskap som krävs för det lärandet kan lära sig att klara av eller utveckla det lärandet. Strandberg (2006) beskriver utifrån dagens situation att när barn får ta del av undervisning som den redan besitter så sker ingen utveckling och därför inget lärande. Hundeide (2006) utvecklar förståelsen för den proximala zonen och förklarar att utvecklingszonen bör förstås i omsorgspersonens uppfattningar om barnet eftersom det ofta är i omsorgspersonens tankar, tolkningar och perspektiv på barnet och dess förhållande till situationen dess utvecklingsmöjligheter finns. Det gör att även förskollärares uppfattningar om högläsning kan prägla de utvecklingsmöjligheter för barnen som högläsningen ger. Om förskolläraren enbart ser på högläsning som avkoppling eller för att skapa ordning så skapar det en form av sociokulturell ram för verksamheten, medan om de ser det som en källa till lärande och utveckling så kommer det skapas andra förutsättningar och möjligheter kring lässituationerna.

3.4 Det sociokulturella perspektivet utifrån miljöns betydelse

Säljö (2014) beskriver att barn inom det sociokulturella perspektivet lär i samspel med andra barn, lärare och omgivning, både verbalt och kroppsligt. Även Smidt (2010) redogör att utifrån det sociokulturella perspektivet tar barn till sig språket genom att integrera med andra människor. Han beskriver att barnets tal är baserat på kommunikation med andra människor och miljöer, barn anstränger sig för att härma ljud som de hör runtomkring sig. Även Strandberg (2006) beskriver att barn lär av varandra genom att försöka betona olika meningsfraser och begrepp som de får erfara i sin omgivning. Khousravi (2017) belyser miljöns betydelse för barns språkutveckling inom det sociokulturella perspektivet, författaren menar att barn utvecklas i samspel med andra i olika miljöer. Även Johansson (2012) beskriver miljön som en viktig del i lärandet utifrån det sociokulturella perspektivet. Han förklarar att för att förstå en människas handling behöver man se över den kontext den befinner sig i då olika sociala och symboliska faktorer i miljön som barnen befinner sig i påverkar hur de kan agera. Det sociokulturella perspektivet har språket som en betydelsefull faktor i barns samspel och lärande. Det betonar att vi lär i samspel med andra och genom språket lär sig barnen att förstå sin omvärld. Utifrån vårt syfte och frågeställningar kan studien relatera till det sociokulturella perspektivet då vi undersöker förskollärares erfarenheter av högläsningens möjligheter och hinder, samt deras perspektiv på dess betydelse för barnen.

4. Metod

Nedan följer en redogörelse för den undersökningsmetod som använts i vår kvalitativa studie. Till studien användes en kvalitativ datainsamling i intervjuerna med förskollärarna för att undersöka syftet med studien samt för att få svar på våra frågeställningar. Med en kvalitativ datainsamling kunde vi få en djupare förståelse och ta reda på pedagogernas erfarenheter kring hur, varför och vad förskollärarna anser är viktigt att tänka på när de arbetar med utveckling genom olika lässituationer i förskolan. Bryman (2018) beskriver att i kvalitativa intervjuer är det möjligt att tolka informanternas berättelser samt ta del av deras erfarenheter och genom detta går det att urskilja och synliggöra samhällets komplexitet. I detta avsnitt presenteras tillvägagångssättet för urval av informanter, genomförande av insamlingen av material till studien samt en bearbetning av det insamlade material. Etiska överväganden lyfts fram och hur arbetet har fördelats beskrivs. Avslutningsvis följer en diskussion av genomförandet.

4.1 Undersökningsmetod och urval

I denna studie har åtta förskollärare på sex olika förskolor intervjuats utifrån semistrukturerade intervjuer. Det innebär att frågorna ställdes på ett sätt som gjorde dem öppna för diskussion och följdfrågor. Bryman (2018) beskriver att semistrukturerade intervjuer är när den som intervjuar har förbestämda teman kring det ämne intervjuerna berör. Utifrån informantens svar behandlas och samtals det om ämnet på olika sätt. Temat är satt men frågeställningarna ser olika ut beroende på hur informanten svarar.

I vårt val av pedagoger att intervjua har vi använt oss av bekvämlighetsurval. Bryman (2018) beskriver att ett bekvämlighetsurval är när författaren eller författarna väljer personer som hen redan känner eller har en relation till. Vi kontaktade förskollärare på olika förskolor som vi har en koppling till. Detta för att på ett smidigt sätt få tag på förskollärare som kunde tänkas ställa upp i vår undersökning. De personer som valdes ut till vår kvalitativa studie är alla verksamma inom förskolan och utbildade förskollärare med olika lång erfarenhet.

Vi har på olika sätt, via telefonsamtal, mail och personlig kontakt kontaktat de förskollärarna som deltagit i studien. De har då själva fått besluta om sin medverkan i undersökningen efter att ha tagit del av undersökningens syfte och villkor i enlighet med samtyckeskravet. Efter första kontakten har sedan ett missivbrev skickats ut till dem där studiens syfte framkom i enlighet med informationskravet (se bilaga 1). I missivbrevet stod det att deltagandet är frivilligt och att deras deltagande kommer behandlas med konfidentialitet, alltså att vi inte kommer sprida några uppgifter om

deltagarna eller deras svar vidare. Förskollärarna informerades i missivbrevet och sedan innan intervjuerna att all insamlade data kommer att raderas efter att uppsatsen är godkänd och uppladdad på diva, detta enligt de etiska principerna om nyttjandekravet. De informerades att de närsomhelst får avbryta studien om de av någon anledning vill det, detta utan vidare motivering enligt vetenskapsrådets (2017) etiska principer.

Nedan följer en tabell på urvalet till studien. Vi redogör informanternas arbetsplats, deras utbildning, antal år i yrket samt ålder på deras barngrupp för att synliggöra urvalet. Alla tillfrågade förskollärare tackade ja till att delta i undersökningen.

Förskola	Informant	Utbildning	År i yrket	Åldersgrupp
Förskola A	Anna	Förskollärare	18	1-2 åringar
Förskola A	Angelika	Förskollärare	6	5-6 åringar
Förskola B	Bella	Förskollärare	3	2-åringar
Förskola B	Berit	Förskollärare	9	4-åringar
Förskola C	Calle	Förskollärare	10	4-5 åringar
Förskola D	Daniella	Förskollärare	7	2-3 åringar
Förskola E	Erika	Förskollärare	12	1-6 åringar
Förskola F	Felicia	Förskollärare	15	4-5 åringar

I intervjuerna framkom det att ungefär hälften av förskollärarna arbetar med läslyftet på sina förskolor. Läslyftet är en satsning från regeringen och en kompetensutveckling inom språk, läs och skrivdidaktik som utgår från aktuell forskning (Skolverket, 2020., "Läslyftet i förskolan"). Förskollärarna får genom läslyftet samtala om forskning och undervisning samt prova nya arbetssätt att arbeta språkutvecklande med barnen genom bland annat högläsningen.

4.2 Genomförande och bearbetning

För att kunna jämföra, analysera och utvärdera materialet har intervjuerna spelats in och sedan transkriberats. Vi genomförde intervjuerna och transkriberades var för sig. Hälften av intervjuerna skedde fysiskt och hälften via telefonintervju. Förskollärarna

fick själva bestämma hur de ville att intervjuerna skulle ske, detta för att de skulle känna sig så bekväma som möjligt. Två av de fysiska intervjuerna skedde på förskolorna de andra två på andra platser. Intervjuerna tog 30–40 minuter vardera och vi som intervjuare försökte skapa en så trygg och bekväm miljö för förskollärarna som möjligt, detta genom att de själva valde tid och plats för intervjun. Förskollärarna gavs tid att svara på respektive fråga samt fick de utrymme att förklara och fördjupa sina tankar med följdfrågor.

Innan transkriberingarna påbörjades beslöt vi oss för att utesluta överflödiga ord som ehm, öhh och liknande, vi uteslöt även ofullständiga meningar som saknade relevans för studien. Sedan fördes en dialog om hur det insamlade materialet skulle organiseras. Vi valde att kategorisera svaren utifrån tre teman, syfte, förskolläraernas förhållningsätt och miljö för att enklare få en överblick av det insamlade materialet. Dessa teman jämfördes för att få syn på likheter och skillnader. Vi kom fram till att genom att koda svaren från intervjuerna utifrån tre olika teman så fick vi en tydligare överblick och våra förutsättningar för att se skillnader och likheter i materialet blev bättre. Enligt Bryman (2018) ska svaren i intervjuer med öppna frågor kodas för att kunna analyseras. När materialet färgkodats utifrån de tre teman skapades tre olika dokument där materialet fördes in under lämpligt tema. Utifrån dessa teman skapades fem kategorier för att få ett tydligare resultat av hur högläsningen används i förskolan, dess kategorier framkom utifrån informanternas beskrivning av hur de använder sig av högläsningen i förskolan. Fortsättningsvis sammanfattades materialet för att utveckla de olika teman och kategorier som presenteras i resultatdelen och som kan ses som svar på de två inledande forskningsfrågorna.

4.3 Trovärdighet och äkthet

Bryman (2018) beskriver att reliabilitet och validitet är begrepp som tillämpas i en kvantitativ forskning och inte i en kvalitativ forskning. Detta då mätning av resultatet inte är det huvudsakliga syftet i en kvalitativ forskning utan det är ett sätt att få syn på likheter och skillnader som är överförbara till resultatet. Dock menar Bryman att dessa begrepp går att utvecklas och istället benämnas som tillförlitlighet och äkthet.

Enligt Bryman (2018) kan tillförlitlighet delas in i fyra underkriterier, trovärdighet, pålitlighet, överförbarhet och en påverkan att styrka och konfirmera. Medan äkthet bedöms utifrån fem underkriterier som innefattar: rättvis bild, pedagogisk autencitet, katalytisk autencitet, ontologisk autencitet och taktiskt autencitet. Vi har i studien rapporterat in de resultat som framkommit i intervjuerna. Bryman (2018) menar att trovärdigheten kopplas samman med att informanterna i studien får ta del av resultatet. Ingen av våra informanter har nämnt att de vill ta del av resultatet före

publiceringen, dock nämnde två av dem att de gärna tar del av studien när den är klar och godkänt. Vi har även följt de regler som bör beaktas i enlighet med Vetenskapsrådets (2017) forskningsetiska principer vilket beskrivs ovan och nedan.

Med överförbarhet menar Bryman (2018) hur användbart resultatet är i en annan miljö. Resultatet är överförbart i andra miljöer då studien även är kopplad till olika länders forskning samt då urvalet av informanter var få och informanterna var utbildade förskollärare med yrkeserfarenhet. Under studiens gång har fortlöpande handledning av vår handledare skett, vi har även låtit bekanta med adekvat utbildning ta del av och ge respons på vår studie. Detta benämner Bryman (2018) som pålitlighet och menar att det handlar om bedömning av kvaliteten och de tillvägagångssätt som valts samt granskning i processen av skrivandet av uppsatsen.

Med möjlighet att styrka och konfirmera menar Bryman (2018) när man som forskare inte är medveten om färgning av sina personliga tankar och erfarenheter kan det påverka resultatet i studien. Genom vår medvetenhet om att alla har olika erfarenheter och tankar om de som sker runt om oss har vi haft som mål att undvika att lägga in våra egna åsikter i resultatet. Detta har gjorts genom att reflektera och diskutera över våra egna ståndpunkter tillsammans.

En av de fem punkterna i kriteriet äkthet handlar om studien ger en rättvis bild av informanternas olika svar (Byman, 2018). Alla informanter har fått komma till tals i studien med sina egna ord utan att våra egna värderingar tillförts om det rätta svaret. Om undersökningen utförts på nytt kan det tänkas att svaren blivit annorlunda, dock tror vi att det insamlade materialet skulle visa likvärdiga resultat. Däremot om vi hade valt att även göra observationer tror vi att resultatet hade kunnat se annorlunda ut men just intervjuerna skulle förmodligen ge samma utslag även om svaren förmodligen hade blivit andra.

4.4 Etiska överväganden

Vi har beaktat vetenskapsrådets (2017) etiska principer i studien. Dessa principer är, *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* och *nyttjandekravet*. Ett missivbrev skickades ut till informanterna i förväg där studiens syfte och deras villkor för deltagandet samt information om att undersökningen är frivillig och att de när de vill utan vidare förklaring har rätt att avbryta studien. Det framkom även i missivbrevet att de innan undersökningen börjar får ge sitt samtycke till deltagandet. Uppgifterna och resultatet som framkommer av intervjuerna har

behandlats med största möjliga konfidentialitet. Bryman (2018) påpekar att när det är konfidentiellt menas det att varken personer, förskolor eller barn kan relateras till studien. Vi har även beaktat de etiska principerna om nyttjandekravet. I missivbrevet beskrivs att det insamlade materialet inte kommer att användas till annat än studien och att det kommer att raderas efter godkänd uppsats.

5. Resultat

I detta avsnitt följer en redogörelse av vårt resultat som vi sammanställt med utgångspunkt i det insamlade materialet, samt en presentation av teman och underkategorier. Resultatet har delats in i tre olika teman utifrån vårt syfte och våra frågeställningar.

Tema	Syfte med högläsning	Förutsättningar för högläsningens möjligheter	Högläsningens utmaningar och hinder
Kategori 1	Högläsningen som undervisning och lärande	Planerad högläsning med tydligt syfte	Rörig miljö och ogenomtänkta situationer
Kategori2	Högläsning som avkoppling och skapa lugn	Rofylld och koncentrationsfrämjande miljö	För stor barngrupp Underkategori: Allt för heterogena grupper - Svårigheter att hitta passande litteratur
Kategori 3	Högläsningen som underhållning och estetiska lärprocesser	Att skapa mindre grupper	Kunskap- och färdighetsbrister
Kategori 4	Högläsning som socialisation	Ta utgångspunkt i barnets eget intresse och val av bok	Svårigheter att få läsvila rofylld
Kategori 5		Externa stödfunktioner:	

5.1 Syfte med högläsning

De flesta av förskollärarna ansåg att det var viktigt att ha ett syfte med högläsningen i förskolan dock hade de skilda meningar om vad syftet med högläsningen är. Flera av dem beskrev även att högläsningen kan ha lite olika syfte på deras förskola beroende på olika faktorer. Nedan redogörs för de olika övergripande syften som vi analyserat och tolkat utifrån intervjuerna.

5.1.1 Högläsning som undervisning och lärande

Det syfte som förekom mest i intervjuerna var att högläsning användes för att skapa undervisning och lärande. Undervisningen skedde på olika sätt och med olika metoder. Det kunde vara att de läste om ett projekt som barnen utforskade eller om ett djur som barnen stött på i naturen. Då använde förskollärarna sig av böcker och högläsning tillsammans med barnen och syftet var då att ta reda på fakta och för att få en djupare förståelse för vad de arbetade med eller för vad de utforskade i naturen. Det framkom även att det var viktigt att planera in högläsningstillfällena så att högläsningen bidrog till undervisning och lärande. Det framkom också att för att lärande ska ske bör förskolläraren vara väl förberedd och strukturerad med ett tydligt syfte för undervisningen med förbestämda frågor. Förskolläraren Anna ansåg att syftet för högläsning kan vara olika beroende på tillfället.

...syftet kan vara att vi jobbar i ett projekt med någonting, att man ska skaffa sig förkunskaper kring ett ämne som man ska jobba vidare med...det kan vara att man har fångat ett intresse hos barnen som man hittar litteratur kring. Då använder vi böcker utifrån projekt för stöd till lärande. (Anna)

5.1.2 Högläsning som avkoppling och skapa lugn

Ett annat vanligt förekommande syfte i intervjuerna var att använda högläsningen som avkoppling. Exempelvis var det två av förskollärarna som nämnde att syftet med den återkommande högläsningen på deras avdelningar är att vila, varva ner och samla många barn. De nämner att när barnen ska sova får de lyssna till en ljudbok och när de enbart ska vila så läser ibland en pedagog för barnen. Förskolläraren Daniella beskrev att de på hennes avdelning använde läsningen för att barnen ska komma ner i varv och när de ska sova. Hon beskriver själv att de använder det:

För att barnen ska komma ner i varv, ja jag vet att det kanske inte är rätt svar men så är det. Barnen lyssnar på ljudbok när de somnar, då är syftet vila och sova. - Daniella

5.1.3 Högläsning som underhållning och estetiska lärprocesser

Ett annat syfte som framkom var att använda högläsningen som underhållning och för att samla alla. De beskrev det som att det var enklare att samla en större grupp barn och göra dem intresserade om de gjorde en rolig grej av högläsningen samt använda sig av olika estetiska lärprocesser. Olika tillvägagångssätt kunde vara

till exempel att klä ut sig, syftet var då att kunna skapa en nyfikenhet som lockade barnen till att komma och lyssna på en bok. Ett annat sätt var att använda sig av olika rekvisita. Syftet med rekvisitan var att skapa ett intresse och förstärka högläsningen. Förskollärarna nämner även att barnen fick dramatisera olika sagor och berättelser för att utveckla sin kreativa förmåga samt sin fantasi. Dock beskrev de framförallt att syftet med högläsningen var att ha en rolig stund tillsammans och en av förskollärarna uttryckte detta syfte såhär:

Dels så är det utifrån vad läroplanen säger att vi ska göra men mycket är bara för att man samlar många barn.... Så själva syftet i sig är nog bara att det är roligt och att barnen ska tycka att det är roligt. (Erika)

En annan av förskollärarna beskrev att han även brukar klä ut sig när han läser och han förklarade själv det som att

..för att få med alla barnen på förskolan brukar jag göra en rolig grej av det, jag klär ut mig och spelar allan ballan, då skrattar barnen.. -Calle

5.1.4 Högläsning som socialisation (utveckling av gemensamma referensramar)

Några förskollärare nämner att de använder högläsningen som en samlingspunkt där barnen kan få dela med sig av sin erfarenhetsvärld för gruppen. De kan läsa litteratur med specifika frågor så de får en bra samtalsgrund och barnen får chans att ta del av varandras tankar, värderingar och kunskaper. Dessa tillfällen brukar vanligtvis ske på en samling innan lunchen då de flesta barnen är på förskolan. En förskollärare nämner att det vid de spontana högläsningstillfällena inte alltid är ett tydligt syfte men att all högläsning bidrar med något till barnen. Samma förskollärare nämner även att ett syfte kan vara att ge barnen likvärdig erfarenhetsvärld:

...och sen språkligt, ordförråd och att prata om begrepp och allting som man får med automatiskt. Det är alltid ett syfte vid högläsning..., eller som när dem är yngre och några har börjat vara hos tandläkaren och leker det men att inte alla kan haka på då kan man läsa om det så att alla ska bygga upp lite samma erfarenhetsvärld. (Angelika)

En annan förskollärare nämner att det kan vara bra att läsa och samtala om böcker som handlar om samhällsviktiga ämnen så att barnen får en förståelse för normer och värden i vår värld men även också vilka normer de har på förskolan och vad de som kompis kan bidra med för att få ett trevligt och respektfullt klimat gentemot sin

omvärld. Denna förskollärare menar på att böcker ofta har en bra ingångspunkt och att det finns mycket att samtala om i böcker som rör värdegrundsfrågor och att barnen då får ta del av varandra åsikter men de får också reflektera över sina egna tankar och funderingar.

Sammanfattning

Även om förskollärarna beskriver olika syften med högläsningen och att de använder högläsningen på flera olika sätt på sina förskolor framkom det tydligt hos en del av dem att det framförallt ändå används till vila eller för att skapa ordning även om de själva var medvetna om att det inte är så högläsningen främst bör användas, vilket inte minst blev tydligt när Daniella beskrev det som att de använder högläsningen ”för att barnen ska komma ner i varv, ja jag vet att det kanske inte är rätt svar men så är det. Barnen lyssnar på ljudbok när de somnar, då är syftet vila och sova.”

5.2 Förutsättningar för högläsningens möjligheter

Det framkom under intervjuerna att de använde sig av olika arbetssätt för att få in högläsningen i barnens vardag. Förutom traditionell högläsning beskrev de att de även använde sig av bordssagor, sagoberättande, dramatiserande, flanosagor och pollyglutt. Flera av förskollärarna nämnde även att biblioteket, läslyftet och miljön är artefakter som de använder sig av i förskolan för att underlätta och stötta dem i sitt arbete med högläsningen.

5.2.1 Planerad högläsning med tydligt syfte

De flesta förskollärarna beskriver att högläsningens syfte är att nå upp till läroplansmålen som finns för förskolan. Flera av dem nämner även att det är bra att ha planerat högläsningen i förväg för att ha ett tydligt syfte med det och kunna uppnå det syftet. Dock säger de också att det inte alltid är möjligt att planera i förväg. De menar däremot att all läsning har någon form av syfte men att det kan variera. De beskriver att om de har läst boken innan så underlättar det att läsa med inlevelse och berättarröst vilket gör det enklare att fånga barnens intresse för högläsningen som är ett av syftena för att kunna fortsätta arbetet mot den undervisning eller utveckling de planerat för. Flera av förskollärarna nämnde att för att uppnå sitt syfte med högläsningen är det viktigt att ge varandra möjlighet att få sitta ner med barnen och läsa utan att bli avbrutna. En av förskollärarna nämner att hon anser att det finns oändligt med möjligheter och menar på att det gäller att ta till vara på tillfällena och förstå att om barnen blir lästa för varje dag oavsett vad syftet är har de fått en god start för att förstå vikten av det. Samma förskollärare beskriver även att det endast är fantasin som sätter stopp för vad för olika syften de kan ha med läsningen. Förskolläraren Angelika beskriver syftet med högläsning så här:

Om man tänker till nu så har vi högläsningens syfte, dels för att barnen har haft jättestort intresse för böcker... och sen lite som samlingspunkt i gruppen. Vi har även haft med syfte att lyfta specifika frågor som "Barnen i kramdalen" så man får en bra samtalsgrund. Det är det vi jobbat med den här terminen... och sen språkligt, ordförråd och att prata om begrepp och allting som man får med automatiskt. Det är alltid ett syfte vid högläsning (Angelika)

5.2.2. Rofylld och koncentrationsfrämjande miljö

Alla förskollärare var eniga om att högläsningen kan ske överallt och när som helst. De flesta beskrev att en lugn miljö var det viktigaste för att högläsningen skulle bli en stund där alla barnen kunde koncentrera sig och följa med i boken utan störningsmoment. Förskolläraren Anna berättar även om vikten att utforma en läsmiljö som inspirerar till läsning. Inte enbart i miljön som är anpassad för läsningen så som en läshörna utan hon nämner att de på hennes förskola har börjat kopplat olika litteratur till de olika lärmiljöerna. Hon nämnde att de på hennes avdelning exempelvis har böcker om djur i den möbelen där de har djur eller att de i rummet där de skapar har böcker om att rita och skapa. Förskolläraren Bella beskriver att hon ofta tar fram en bok och en filt och sätter sig på gården för att skapa en rofylld lästund. Flera av dem nämnde även att det var viktigt att den som ska läsa får göra det utan att bli avbrutna av andra vuxna eller barn, något som kräver både planering och kommunikation med pedagogerna runtomkring. Felicia beskriver:

I första hand val av plats, där jag väljer att sätta mig och läsa sen kan de vara både inomhus och utomhus. Jag upplever att det är viktigt att man har haft en dialog med sina kollegor att den som sätter sig med en bok ska kunna få känna att det här är min arbetsuppgift nu, nu kan jag vara härvarande med barnen och kan läsa den här boken. (Felicia)

Förskolläraren Anna berättar att pedagogerna på hennes förskola har fått utforma olika läsmiljöer på respektive avdelning för att kunna skapa en koncentrationsfrämjande miljö som skapar och fångar ett intresse för symboler och text hos barnen men även också för att få till en plats på avdelningen där man som pedagog och barn kan sätta sig ner med en bok och koncentrera sig på högläsningen. Hon nämner även att det är viktigt att utforma en miljö utomhus med plats för högläsning. Hon berättar att de på henne förskola satt upp bilder på olika symboler som barnen kan samtala om tillsammans och att de även satt upp laminerade böcker på staketet som bidrar till läsning utomhus.

5.2.3 Att skapa mindre grupper

De flesta ansåg även att för att lässituationen ska bli så lärorik och rofylld som möjligt bör högläsningen ske i mindre grupper. Calle menar att när man läser för mindre barngrupper får alla barn chans att komma till tals och känna sig delaktiga i högläsningen. Förskolläraren Bella anser precis som Calle att högläsningen bör ske i mindre grupper, detta för att kunna se, höra och bemöta alla barns tankar, idéer och funderingar. Hon nämner att ett sätt att göra detta på är att dela upp barngruppen i mindre grupper och placera sig på olika ställen på förskolan. Hon förklarar detta så här:

...så att man har två olika böcker för oftast blir det såhär med dom yngre barnen att har du börjat då vill alla. Utan då försöker man dela upp för att det ska bli så få barn som möjligt för att kunna nå alla barn... men också att vi kan få gå med några antal barn och bara sätta sig och få en lugn stund och stänga in sig. ... (Bella)

5.2.4. Ta utgångspunkt i barnets eget intresse och val av bok

De flesta förskollärare ansåg att barnens intresse låg till grund för valet av bok. Några av dem beskrev även hur de på olika sätt även tog hjälp av vårdnadshavarna och att de hade haft olika projekt där barnen fått ta med sig böcker hemifrån, detta för att skapa ett större intresse kring böcker och högläsning. De beskriver att barnen blir väldigt engagerade och stolta när de får berätta om sin egen bok och att barnen visar respekt för varandras böcker och lyssnar på när både barnet som tagit med sig boken berättar om den och när förskolläraren läser ur den medtagna boken. Flera av förskollärarna beskrev även att i de spontana lästillfällena så är det oftast barnen som själva väljer böckerna. Angelika nämner att när barnens val ligger till grund för vilken bok de ska läsa får man som förskollärare en inblick i vad barnen intresserar sig för och vad de är vana vid för litteratur.

..barnen har haft jättestort intresse för böcker och har fått tagit med sig böcker hemifrån, då har vi valt att de som vill får göra det och då har vi läst dem. Så det har varit ett syfte att de barnen får vara lite i fokus och så får man en inblick i vad de är vana vid för litteratur, vilket har varit väldigt bra. (Angelika)

Förskolläraren Bella beskrev att de gjorde olika aktiviteter utifrån böckerna som barnen fick ta med sig för att lyfta barnens intresse och inflytande:

I höstas hade vi en bokpåse som varje vecka fick ett barn ta med hem. Där hade vi lagt i ett brev som dom får ta med sin favoritbok hemifrån så deras kompisar får lyssna på deras favoritbok. Så under en vecka läste vi bara deras bok och efter ett par gånger så samtalade vi om boken och efter det så hittade vi på en aktivitet som utgår från boken. (Bella)

5.2.5 Externa stödfunktioner

Alla förskollärare nämner att de använder sig av olika stödfunktioner på förskolan som underlättar deras arbete med högläsningen. De vanligast förekommande var biblioteket samt läslyftet

Alla förskollärare nämnde att de på olika sätt använder sig av biblioteket som ett stöd i sitt arbete kring litteraturen i förskolan. Det uppkommer att de har olika möjligheter till att besöka biblioteket tillsammans med barnen. Felicia beskriver att de brukar gå tillsammans med barnen till biblioteket och att alla får vara delaktiga i valet av böcker. Hon säger:

Jag tycker det är viktigt att barnen verkligen får vara delaktiga när vi går till biblioteket. Dom brukar tycka det är väldigt roligt och vi brukar sitta där länge och läsa tillsammans. Alla får alltid välja ett par böcker var och så brukar ju jag alltid ha en tanke på vilka böcker jag ska låna. (Felicia)

En annan förskollärare beskrev det på ett liknande sätt. Hon betonade även behovet av ett bra samarbete med biblioteket och de går dit nästan varje vecka. Hon beskriver även att personalen på biblioteket ibland kommer ut till förskolan och informerar vårdnadshavare om vikten av att läsa böcker för barnen.

De från biblioteket kan komma ut till förskolan och vara med på typ föräldrautbildningar och berätta om att högläsning har väldigt stor betydelse för barnen och lockar till det för att det har stor betydelse (Berit).

Men då förskolorna är belägna på olika ställen har inte alla samma möjlighet att besöka biblioteket. Däremot nämner Erika att deras samarbete med biblioteket ändå fungerar bra. Erika beskriver det som att:

vi har bokbussen som kommer, det finns ju ingen bussförbindelse så vi tar ju inte oss själva iväg till ett bibliotek utan dom kommer ut hit varannan vecka. (Erika)

Hälften av förskollärarna berättade att de arbetar med Läslyftet och att det har

genererat i att deras förståelse för högläsningens betydelse har ökat. De nämner att deras arbetssätt kring lässituationerna har ändrats efter att de tagit del av Läslyftets material. De har fått en djupare förståelse för hur de kan använda böckerna för att skapa språkutveckling hos barnen genom att inte bara läsa pärm till pärm. De förskollärare som i intervjuerna nämner att de tagit del av läslyftet berättar om olika arbetssätt de använder sig av under högläsningen. De berättar bland annat om bildpromenader. De förklarar att bildpromenad är när man går igenom en bok tillsammans med barnen utan att läsa texten, de ställer då frågor till barnen utifrån bilderna och barnens tankar och idéer kommer fram och tas tillvara på.

Med kunskapen som vi fått ifrån läslyftet nu så har läsning och högläsning fått en annan innebörd för mig. Jag tänker att högläsning har förut varit mer att man setat och läst en bok pärm till pärm mer, nu är det mera som vi pratat om att vi har bildpromenader och att det blir en form av högläsning men kanske mera aktivt tillsammans med barnen (Anna)

Vidare fortsätter Anna:

...bildpromenaderna, det är nog det som varit det häftigaste. Att få erfara det med barnen, se hur mycket dom ser och hur mycket dom vill berätta. Man lär sig otroligt mycket tillsammans med dom genom bildpromender. (Anna)

5.3 Hinder och utmaningar för högläsningen

Merparten av förskollärarna ansåg att det kunde finnas olika hinder och utmaningar för högläsningen i förskolan. De nämnde bland annat att barngruppens storlek har betydelse för lässituationens förutsättningar till utveckling och lärande av språket. Andra utmaningar kunde vara miljöns utformning. En av dem ansåg att det inte finns några hinder eller utmaningar för högläsningen. Hon ansåg att allt handlar om förhållningssätt och hur man organiserar verksamheten.

5.3.1 Rörig miljö och ogenomtänkta situationer

De flesta av förskollärarna menar att miljön har stor betydelse för att få till en bra högläsning situation. De nämner att miljön kan vara ett hinder då det kan vara svårt att få till avskildhet på förskolan. Förskolläraren Angelika berättar om deras läshörna som är belägen i en hall och beskriver de avbrott som uppkommer under lästillfällena när andra på förskolan ska gå förbi där. Hon menar att barnen blir störda och tappar fokus och säger såhär:

"jaa.. vad kan man kalla det.. en hall? Det är en jättelugnt och trevlig miljö (ironiskt sagt)" - Angelica.

De tar även upp att för mycket olika intryck i miljön kan vara distraherande för barnen. Angelika beskriver:

Ja att för flera barn i gruppen som jag har nu så skulle de optimala vara ett helt tomt ljusbeiget rum. För det förutsätter ju dels att vi sitter i hallen...Men det som störde jättemycket var att det satt ett stort alfabet med massa färger på väggen, och då har dem som lätt kan tappa tråden... (Angelica)

5.3.2 För stor barngrupp

Flera av förskollärarna menar att för att lässituationerna ska bli lärorika och utvecklande för alla behöver de kunna se alla barnen. De hävdar dock att det är svårt att se och höra alla barn under en högläsningssituation då barngrupperna idag oftast är för stora. De nämner även att när de läser för en större barngrupp är det svårt att fånga alla barn i samma bok. Förskolläraren Felicia beskriver att de ofta har svårt att kunna dela in barngruppen i mindre grupper även fast de gärna skulle vilja det för de vet att det gynnar barnen dock får de inte till det så ofta som de önskar. Hon beskriver det så här;

..sen kanske de inte sker alltid på det sätt som man skulle vilja men verkligheten är inte alltid som i böckerna eller som man läser om. (Felicia)

Hon menar att storleken på barngruppen bidrar till att högläsningen ofta hamnar i skymundan eller att det inte blir så lärorikt som möjligt. Hon anser att när man läser för en stor barngrupp får inte alla barn komma till tals och det går inte att ta del av alla barns tankar och reflektioner.

Förskolläraren Angelika beskriver att de ser ett hinder i att kunna dela upp gruppen då de endast är två pedagoger på 17 barn. Hon säger;

”För som vi jobbar nu, vi är bara två pedagoger på 17 barn. En kan läsa och absolut man kan sitta med få barn och läsa men om man tänker sig att man ska göra en större aktivitet så kan de ligga på väldigt olika nivå”.

Angelika menar att i en stor barngrupp är det svårt att hitta litteratur som är utmanande och utvecklande för alla barn i gruppen.

5.3.3 Allt för heterogena grupper

Flera av förskollärarna nämner att det kan vara svårt att välja litteratur som passar alla barn i gruppen. Bland annat för att barnen kan ha olika intressen, olika förförståelse och för att en del barn kan tycka att det är utmanande att sitta still och lyssna. Förskolläraren Erika nämner att det kan vara barn som har svårt att sitta still under högläsningen, att de barnen kanske behöver ligga ner på golvet och fåktas för att ta till sig litteraturen medans ett annat barn kanske behöver helt lugnt och stilla. Hon tar upp att det blir ett hinder att möta alla barns enskilda behov när barngruppen består av barn i olika åldrar men också olika mognad. Hon menar att det därför är viktigt att pedagogerna känner barngruppen och deras behov. Förskolläraren Angelika förklarar:

..mognad i barngrupp... ha väldigt olika, jag tycker högläsning är en grej där man verkligen ser skillnad vad man får med sig hemifrån, vad man är van vid för typer av texter till exempel. Att det som nån tycker är ganska enkelt kan vara jättesvårt för någon annan. En klurighet, vissa kanske inte heller säger att de inte förstår. Att man verkligen måste hitta rätt nivå för att det ska bli meningsfullt. (Angelika)

5.3.3.1 Svårigheter att hitta passande litteratur

Flera av förskollärarna beskriver att det kan vara svårt att hitta litteratur som passar det enskilda barnet. De menar att barnen ofta befinner sig på olika utvecklingsnivåer och om de väljer en för svår bok till ett barn då är risken att barnet tappar intresse för att hen inte förstår innebörden i boken. Samtidigt menar de också att om de väljer en bok som är för enkel så kan barnet även då tappa intresset. De menar att det därför är viktigt att känna barngruppen väl för att veta vad just det enskilda barnet behöver för att utmanas och utvecklas men att det även då kan vara svårt att hitta passande litteratur. Erika beskriver det så här:

alltså, själva hindret det är ju att välja rätt bok till rätt barn. Väljer man för svåra böcker ja då kommer inte barnet hänga med och tycka det är jättetråkigt. Så det gäller ju att man kan läsa av barnet vad det tycker om och vilken nivå det klarar av. Och sen även om barnet i sig kanske har andra särskilda behov så att man anpassar bokval efter det. Det kan vara om man har ett annat modersmål, att man kan tänka på det också så att man väljer, nu kanske man inte kan det språket men man kan ändå låna såna böcker så de får se själva texterna. Ifall de inte har svenska språket och så sitter du och läser en svensk bok och så förstår dom ingenting. Då tänker jag att det är fortfarande bra att läsa böcker för dom men det kan ju vara en utmaning och hinder i början. (Erika)

5.3.4 Kunskaps- och färdighetsbrister

De flesta förskollärarna menar att de har ett gott samarbete med sina kollegor, dock

nämnde en av dem att det kan vara andra faktorer som gör att högläsningen inte fungerar väl eller fångar barnen. Förskolläraren Erika nämner att hon anser att om man som pedagog inte kan läsa med inlevelse och fånga barnen i det så ska den pedagogen inte göra det. Hon beskriver:

För vuxna, alltså pedagoger kan det ju det vara jättestora hinder och utmaningar just det där, kan du inte läsa, har du inte förmågan att fånga barnen ja då ska du inte läsa, jag vet inte, för då tappar barnen intresset, då ser jag hellre att man inte läser. (Erika)

5.3.5 Svårigheter att få läsvidan rofylld

Förskolläraren Bella nämner att de använt sig av högläsning under vilan, hon betonar dock att det inte blir så mycket läsning och heller inte en mysig lugn stund då hon upplever att hon ofta får säga till barnen att ligga stilla och vara tysta för att inte störa de andra. Hon ansåg inte vilan vara rofylld utan beskrev det så här:

..man läste och det blev mycket det här att man fick säga till och det var mycket tjafs vid läsningen och jag upplevde inte det som en mysig stund och en vilostund utan snarare att man fick avbryta och säga åt dem att ligga still och lyssna... (Bella)

Sammanfattning

Det framkommer i resultatet att flera av förskollärarna anser att det finns många positiva förutsättningar med högläsning och att det finns olika tillvägagångssätt för att göra högläsningen mer lockande och mer intressant för barnen. Dock blir det även tydligt att organisatoriska ramar gör så att högläsningen ibland hamnar i skymundan eller är svår att få till så att den blir lärorik för alla barn. Detta tydliggörs av förskolläraren Erika när hon berättar hur svårt det kan vara att anpassa böckerna efter varje barns förutsättningar. Det blir då tydligt att stora barngrupper bidrar till negativa förutsättningar när det kommer till att högläsningen ska vara lärorik och utvecklande för barnen.

6. Analys

Vi kommer i detta avsnitt att försöka fördjupa förståelsen för förskollärarnas tankar och erfarenheter som framkom i intervjuerna med stöd av den sociokulturella teorin. Förskollärarnas olika förhållningssätt analyseras och deras syn på hur högläsningen kan användas i förskolan och vilka möjligheter och hinder de ser med högläsningen skrivs fram. Vi analyserar även hur miljön kan påverka högläsningen, både ur en

positivt och negativ synvinkel. Med stöd av teorin tolkar vi att de flesta förskollärarna i studien hade ett sociokulturellt perspektiv på högläsningen.

6.1 Förskollärarnas sociokulturella perspektiv på högläsningen

Flera av förskollärarna beskrev att de läste och samtalande kring litteraturen med barnen där syftet var att skapa ett undervisningstillfälle kring ett specifikt lärande. Exempelvis kring ett projekt de arbetat med på avdelningen, förskollärarna nämner att på så sätt kan barnen få mer kunskap om ett visst ämne tillsammans med andra barn. Säljö (2014) beskriver att barnen genom detta arbetssätt ges tillgång till begrepp och lärande, han menar att i det sociokulturella perspektivet är interaktionen mellan förskolläraren och barnen en viktig faktor för undervisningstillfällena. Detta var något som förskollärarna också lyfte i intervjuerna, att det var viktigt att skapa förutsättningar så barnen får möjlighet att samtala om litteraturen tillsammans i en grupp för att ta del av varandras tankar och idéer. Förskollärarnas syfte var då att barnen ska utveckla sitt språk i interaktion med andra. Hundeide (2006) lyfter också att det är i samspel och dialog mellan förskollärare och barn och mellan barn och barn som språket utvecklas. Han beskriver att det därför är viktigt att förskollärarna har ett förhållningssätt där barnen är medskapare i sin utveckling och sitt lärande samt att förskolläraren ser barnens fulla kompetens. De förskollärare vi intervjuat hade ett förhållningsvis tydligt sociokulturellt perspektiv på högläsningen och detta tror vi utifrån vår tolkning av materialet beror på förskollärarens utbildning samt att läslyftet har genererat till att förskollärarna ser högläsningens betydelse för barns språkutveckling på ett annat sätt än de tidigare gjort.

De flesta förskollärare beskrev att om det ska ske en språklig utveckling samt för att kunna fånga barnens intresse bör förskolläraren skapa förutsättningar för att planera för högläsningen i verksamheten. Förskollärarna nämner att när de har som syfte att utveckla barnens språk då organiserar de verksamheten så att de finns möjlighet att använda sig av boksamtal, bildpromenader eller ställa frågor utifrån den lästa texten. De menar att det är i dessa tillfällen som barnen ges möjlighet att reflektera och diskutera tillsammans detta förhåller sig till det Smidt (2010) beskriver, att genom kommunikation med andra människor och även med andra miljöer så utvecklar barnen sitt tal. Utifrån det sociokulturella perspektivet beskrivs det att barn tar till sig språket i interaktion med andra människor.

De flesta förskollärarna i studien är eniga om att högläsningen kan ske var som helst och när som helst men flera av dem nämner betydelsen av val av plats när man ska ha en högläsningsaktivitet. Johansson (2012) beskriver att i det sociokulturella perspektivet är miljön en viktig del i barns lärande för språkutvecklingen, vidare

beskriver han att olika faktorer i miljön påverkar barns lärande och framhäver att miljön bör vara uppbyggd så att den inspirerar barn till kommunikation och samspel med hjälp av olika symboler och medier. Miljön där barnen blir lästa för bör innehålla texter så barnen uppmuntras till att interagera med texter i samspel med andra barn och förskollärare. Detta är något som stämmer överens med det en förskollärare nämner, att det är viktigt att miljön är utformad så att den intresserar och inspirerar barnen. Hon nämner också att man i miljön kan få in litteratur i övriga lärmiljöer på förskolan än den som är skapad för högläsningen. Miljöns betydelse är även något som Khoutravi (2017) betonar som en betydelsefull aspekt i barns språkutveckling och lärande i samspel med andra.

6.2 Förskollärarnas sociokulturella arbetssätt

Det mest återkommande syftet med högläsningen som förskollärarna nämner är att högläsningen användes för barnens språkutveckling genom samtal och diskussion tillsammans med barnen i grupp. Vår bild av förskollärarna är att de ofta har ett syfte med sin högläsning där de lägger stor vikt på att samtala kring litteraturen. När materialet analyserades blev det tydligt att förskollärarna har en medvetenhet kring hur barns språk utvecklas tillsammans med andra genom samtal kring litteraturen. Förskollärarna förhåller sig till det sociokulturella perspektiv så som Säljö (2014) beskriver det då de i den mån de går anpassar så att högläsningen sker i mindre grupper i sociala sammanhang där barnen får ta del av varandras tankar och reflektioner. Det som var synligt i vårt insamlade material var att förskollärarna använder sig av de olika syftena beroende på sammanhang och tidpunkt som högläsningen sker. Den språkutvecklande högläsningen framkom att den sker vid planerade tillfällen med ett syfte att skapa intresse och möjlighet att samtala om litteraturen tillsammans med andra. De förskollärare som deltog i vår studie använder sig av sin kommunikativa kompetens i högläsningssituationer genom att barn får samtal och lyssna till varandra, utifrån det sociokulturella perspektivet är det i sociala sammanhang där barn får integrera med varandra kring litteratur som Vygotskij (1962) betonar att barnets språk utvecklas. Några av förskollärarna beskrev att de använder högläsningen för att låta barnen ta del av varandras erfarenhetsvärld, genom att högläsa i grupp och diskutera innehållet i böckerna så får barnen dela sina tidigare erfarenheter med varandra i en social kontext. Genom att barnen delar med sig av sina egna tankar och upplevelser i en social miljö beskriver Säljö (2014) och Smidt (2010) att det för barnen då kan ske en språklig utveckling. Säljö beskriver att inom det sociokulturella perspektivet sker lärande i sociala sammanhang där barnen får samspela och föra dialoger med varandra.

6.3 Förutsättningar som försvårar för det socio-kulturella perspektivet och arbetssättet i praktiken

Förskollärarna beskriver att det finns en hel del hinder som skapar försvårande förutsättningar för det sociokulturella förhållningssättet i praktiken. De beskriver att de ofta ser hinder med att kunna dela upp barnen i mindre grupper för att på så sätt kunna möta alla barnen i deras tankar och utmana dem vidare. Det beror på att barngrupperna är relativt stora och personaltätheten inte tillräcklig. Detta beskriver de kan göra att barnen tappar intresset om förskolläraren inte lyckas fånga barnen i högläsningen. Säljö (2014) beskriver att miljön är en viktig del av det sociokulturella perspektivet då barn lär i samspel med miljön. Miljön bör vara uppbyggd med material som skapar intryck och bidrar till interaktion mellan barnen, dock beskrev förskollärarna att miljön på förskolorna kunde vara ett hinder då det kan vara svårt att skapa en lugn och rofylld lässtund vilket är en av förutsättningarna för att kunna fånga barnen. En förskollärare menar att några av barnen i hennes grupp behöver ett kallt rum för att kunna koncentrera sig på boken som läses för dem, hon berättar även att några av barnen behöver ligga ner och göra annat under tiden de lyssnar till högläsning för att ta till sig bokens innehåll. Hon betonar att det gäller att känna sin barngrupp för att veta vad just varje enskilt barn behöver för att ta till sig av högläsningen och för att veta hur man som förskollärare ska organisera så att alla barn får möjlighet till samma språkutveckling genom högläsning. Johansson (2012) beskriver att miljön som barnen befinner sig i påverkar hur de agerar och att man som förskollärare behöver se hela kontexten för att förstå ett barns handlingar.

Förskollärarna nämner flera hinder i verksamheten som försvårar ett sociokulturellt förhållningssätt. Inom det sociokulturella perspektivet så beskrivs det att man lär i grupp, dock nämner förskollärarna att det i en högläsningssituation försvårar lärandet när gruppen är för stor vilket var ett av de hinder som de angav. De stora grupperna bidrar till att förskollärarna inte hinner se och höra alla individer vilket gör att lärandet riskerar att utebli. De stora barngrupperna tillsammans med relativt få förskollärare kan göra det svårt att dela in barngruppen i mindre grupper.

Miljöns utformning var även det något som framkom som ett hinder, en förskollärare säger att det kan bli ett hinder för somliga barn när det är för många intryck i miljön då det finns barn som kan behöva kala rum utan intryck för att ta till sig av litteraturerna. Detta försvårar då det sociokulturella perspektivet, som Khousravi (2017) beskriver det så bör miljön inspirera barnen till samspel och samtal. Detta genom att miljön är utformad med föremål och material som skapar intryck som symboler, texter och bilder som barnen kan samtala kring.

7. Diskussion

Nedan följer en diskussion om våra tankar och uppfattningar utifrån studiens syfte

och frågeställningar kopplat till litteratur, tidigare forskning och intervjuerna. Vi diskuterar hur vi uppfattar att högläsningen används i förskolan och våra tankar om möjliga arbetssätt för att ytterligare lyfta fram högläsningens betydelse för barnen i förskolan.

7.1 Resultatdiskussion

Syftet med studien var att undersöka förskollärares erfarenheter av högläsningens möjligheter och hinder, samt deras perspektiv på högläsningens betydelse för språkutveckling. I följande text beskrivs resultatdiskussionen utifrån studiens frågeställningar.

Högläsning som socialisation används för att låta barnen ta del av och dela med sig av sina erfarenhetsvärldar. Utifrån tidigare forskning och förskollärares beskrivning att högläsning som socialisation är en aktivitet som kan generera till lärande och ökad förståelse hos barnen även i stora grupper. Förskollärarna beskriver att barnen kan ta till sig kunskap genom litteraturen och sedan iscensätta det i leken. Det blir en samlingspunkt för barngruppen när de får ta del av varandras erfarenhetsvärldar och att de lär av varandra så som det sociokulturella perspektivet lyfter fram sker genom samspel och dialog. Kim (2015) och Philgrens (2008) studier visar att barn lär i olika sociala sammanhang. Genom att barnen får ta del av varandras olika erfarenhetsvärldar och föreställningsvärldar bidrar det till att barnen utvecklar en förståelse för människors olikheter och tankar och i sociala sammanhang skapar nya lärande.

De flesta förskollärare som deltog i studien är eniga om att det måste finnas ett syfte med högläsningen och att syftet med att högläsa tillsammans med barnen ska vara att utveckla deras språk i interaktion med andra. Likt vår studie kom även Simonsson (2004) fram till i sin forskning att förskollärares roll och det syfte den har med högläsningen är avgörande för att ett lärande ska ske. Hon kom även fram till att barns ordförståelse och ordförråd utvecklas när förskolläraren stannar upp i boken och samtalar tillsammans med barnen och ställer frågor som barnen tillsammans får reflektera över. Något som även Ceprano (2010) såg i sin forskning att frågor och samtal kring litteraturen har en positiv inverkan på barns språkutveckling. När barnen uppmuntras att använda ord och begrepp samt samtala om och återberätta handlingen i boken så främjas deras språkutveckling. Förskollärarna i vår studie betonade vikten av att ha förbestämde frågor för att kunna utveckla barnens lärande kring ett specifikt ämne. De nämner även valet av böcker som en del i detta lärande. Vår uppfattning utifrån resultatet i vår studie är att barns språk utvecklas när förskollärarna har förbestämde frågor som leder till reflekterande diskussioner. Vi förstår även att valet av bok har en betydande roll för att barnet ska till sig kunskaper kring ett ämne, något som förhåller sig till det Dempsey (2018) kom fram till i sin forskning. Dempsey (2018) kom i sin forskning fram till att böckerna ska väljas med omsorg så att litteraturen kan förstås av barnen. Förskollärarna i vår studie menar att de ofta vid planerade högläsningstillfällen väljer böcker utifrån de projekt som de

arbetar med för att barnens lärande kring det specifika ämnet ska utvecklas. Detta förhåller sig till det som Kotaman och Tekin (2017) belyser i sin forskning att barnen bör få ta del av mer faktaböcker då det visade sig i deras forskning att det bidrar till barns ökade kunskap kring ett ämne.

Ett annat arbetssätt som flera av förskollärarna nämner är att när de förberett högläsningen genom att ha läst igenom litteraturen innan så är det enklare att berätta med inlevelse och skapa karaktärsröster vilket de menar fångar barnen i aktiviteten. För att fånga fler barn samtidigt nämner de även att de använder sig av rekvisita så som, bordssagor, flanosagor och dramatisering. En av förskollärare berättar att han brukar klä ut sig och dramatisera berättelserna för barnen. Fast (2001) och Dominković mf.l. (2006) beskriver att dramatisering och att använda sig av olika berättarröster är ett bra verktyg för att fånga barnen i läsningen vilket i sin tur leder till att barnen finner lässituationerna lustfyllda.

Det finns skilda meningar om högläsning betydelse vid vilan, den så kallade läsvidan. Flera forskare påpekar att det inte finns något bra syfte med läsvidan. Damberg (2015) kom i sin forskning fram till att under läsvidan får barnen inget inflytande under aktiviteten då den aktiviteten är helt lärarstyrd. Det visade sig i resultatet att även om förskollärarna är medvetna om att högläsning ska ske för undervisning, lärande och socialisation så är det ändå mycket som tyder på att det blir en hel del läsning som vila istället. Detta beskriver förskollärarna i studien beror på de stora barngrupperna och de förutsättningar som de har. Westerlund (2009) och Simonsson (2004) håller med om att läsvidan inte är någon utvecklande aktivitet dock kom de fram till att läsvidan ändå är en viktig utgångspunkt då den skapar rutiner som kan bidra till trygghet och närhet för barnen. I vår studie framkom det att förskollärarna kände sig delade inför läsvidan. De nämner att de vet att det inte genererar i något lärande och en förskollärare beskrev att hon inte ansåg läsvidan som rofylld då det blev många tillsägelser för barnen dock nämnde några förskollärare att de använde sig av läsvidan varje dag och menade att det fungerade bra med läsvidan på deras avdelning. Högläsning för vila eller för att barnen skulle komma ner i varv har inget syfte att utveckla barnens kunskaper kring något. Vi har tolkat det som att förskollärarna använder sig av högläsning för att samla alla barn då det ofta vid läsvidan är färre personal på plats dock har vi den uppfattningen att det inte är fel att läsa för att skapa lugn eller för att barnen ska vila. Vi likt Westlund (2012) vill påstå att läsvidan för med sig en trygghet för barnen och att barnen är i behov av den trygghet som läsvidan bidrar till när den är en del av verksamhetens rutiner. En förskollärare i vår studie beskrev det som "för att barnen ska komma ner i varv, ja jag vet att det kanske inte är rätt svar men så är det". Vilket vi tolkar att förskolläraren anser eller tror att det är något negativt att läsa för vilan. Vi kan hålla med förskolläraren att det blir negativt om barnen blir lästa för enbart under vilan. Men som vi tolkat litteraturen och den tidigare forskningen till exempel Westlund (2012) som beskriver att läsvidan skapar trygghet för barnen i förskolan, samtidigt som

Orellans (2008) studie visar att barnen behöver vara delaktiga i högläsningen för att språket ska utvecklas kan det tolkas som att om högläsning för vilan används i kombination med högläsning för språkutveckling bidrar det till att barnen får uppleva högläsningen i olika situationer, som i sin tur kan leda till att barnen skapar ett genuint intresse för litteratur. För att detta ska ske bör högläsningen få den tid och utrymme som den behöver.

Då läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) även beskriver att undervisningen i förskolan ska vara rolig och lärorik så anser vi att det är viktigt att skapa dessa roliga stunder där lärande är i fokus. Det kan tänkas att underhållning kring högläsningen skapar en rolig stund tillsammans med barnen. Om underhållningen genom till exempel dramatisering i högläsningen sker med samma struktur och frågeställningar som leder till samtal och diskussion som högläsning för undervisning gör kan underhållningen kring högläsningen bidra med samma språkutvecklande förutsättningar. Dempsey (2018) kom i sin studie fram till att förskollärarna behöver väcka barnens intresse med hjälp av inlevelse för att fånga barnen i litteraturen men samtidigt ha ett tydligt syfte och struktur i sin undervisning. Denna studies resultat visar att det i underhållningen är enklare att fånga barns intresse på ett lustfyllt sätt, det kan tolkas som att informanterna använder sig av högläsning som underhållning och avkoppling när de vill samla alla barn eller när det är ont om personal. Högläsning som undervisning och socialisation sker vid planerade tillfällen och i mindre grupper. Däremot kan dessa tre arbetssätt kombineras i förskolans verksamhet så att barnens lärande präglas av en rolig, trygg och lärorik miljö

Barngruppens storlek var en av de faktorer som försvårade arbetet kring högläsningen. Förskollärarna menar att när det har högläsning med syfte att barnens språk ska utvecklas försvårar de stora barngrupperna att varje barns tankar och reflektioner inte framkommer, då kan flera av barnen gå miste om den språkutveckling som sker i interaktion med andra. Deras intention är att de vill arbeta språkutvecklande med högläsningen, dock har de inte alltid förutsättningarna för det. Åter igen är det barngruppens storlek som gör att det blir ett hinder för förskollärarna att arbeta med högläsningen som de vill. Alatalo och Westlund (2019) såg även i sin studie att det är barngruppens storlek som gör att det blir ett hinder för förskollärarna att arbeta med högläsningen som de vill. Förskollärarna tar även upp tiden som en organisatorisk faktor försvårar arbetet med högläsningen. Tiden för högläsningen är något som Alatalo och Westlund (2019) betonar i sin forskning som en bristvara då andra ämnen som matematik och teknik kom före i organisationen av verksamheten.

Några av förskollärarna beskrev att de inte hade tillgång till rum där de kunde sitta avskilt och ostört detta gjorde att barnen inte alltid kunde koncentrera sig på läsningen. Ett exempel på detta var när förskolläraren Angelica nämner att de sitter i en hall och läser. Här blir det tydligt att det är de organisatoriska ramarna som gör att högläsningen blir störd. Förskolans utformning är svår för förskollärarna att ändra. Det går att ändra mycket i miljön men det kommer till sin gräns när det kommer till väggar och storlek på rum. Dempsey (2018) beskriver att ett tydligt syfte och struktur i högläsningstillfällena är betydande för att en språkutveckling kan ske.

Det kan därför vara bra att se över vart man placerar sig under högläsningen och strukturera om organisationen, detta för att ge barnen möjlighet till högläsning utan störningsmoment. När det kommer till miljöns betydelse så är förskollärarna eniga om att högläsningen kan ske var som helst och när som helst. Det kan dock tolkas som att det inte stämmer överens med det de även betonar om att det inte alltid finns tid för högläsningen. När förskollärarna menar att högläsningen kan ske var som helst och när som helst kan inte tiden vara avgörande. Här återkommer det som Dempsey (2018) kom fram till i sin forskning att det handlar om att ha en tydlig struktur kring högläsningstillfällena. Vi ställer oss frågande till om de verkligen har sett över sin organisation så att det går att få in högläsningen var som helst och när som helst. Det kan tänkas att det går att läsa i alla tillfällen under dagen bara de planerar för det. Ett enkelt tillvägagångssätt att få in högläsningen i vardagen är det som en förskollärare nämner med miljöns utformning att det sitter bilder, symboler, litteratur samt text uppsatts i miljön. Detta gjorde de för att skapa ett intresse som leder till förutsättningar för samtal med barnen om det som finns på väggarna genom att barnen ser symboler och texter i miljön. Kim (2015) betonar att förskollärarna bör bygga upp miljön med omsorg och ge den uppmärksamhet så att barnen ges möjlighet att interagera med litteratur och texter. I forskning av Gambrell (2011) och Hvit (2015) beskrivs miljöns betydelse och dess uppbyggnad med inspirerande inslag av texter och symboler ha en positiv inverkan för barns språkutveckling.

Vår tolkning är att förskollärarna vi intervjuat har ett förhållningssätt som stämmer överens med det sociokulturella perspektivet, flera av förskollärarna i intervjuerna nämner att det är i samtal och interaktion kring litteraturen som språkutvecklingen sker. De betonar även vikten av att ha ett tydligt syfte med sin högläsning. En förskollärare nämner att barnen genom litteraturen kan ta del av varandras erfarenhetsvärldar genom dialog och diskussion och på så sätt lär barnen av varandra. Detta kan uppfattas som att förskollärarnas undervisning stämmer överens med det sociokulturella perspektivet och den proximala utvecklingszonen. Vygotskji (1978) betonar att det är i den proximala utvecklingszonen som barnen utvecklas när de får ta del av varandra kunskaper. Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) beskriver att barn skapar mening utifrån sina erfarenheter och sätt att tänka. Flera av förskollärarna nämner miljöns betydelse som en del i barnens utveckling av språket. En förskollärare berättar om hur de på hennes förskola har satt upp olika symboler, texter och även böcker i miljön på avdelningen. Hon nämner även att de har

integrerat böcker i övriga lärmiljöer på avdelningen för att belysa betydelsen av böcker för barnen. Både Kohousravi (2017) och Johansson (2012) menar att inom den sociokulturella teorin har miljön en betydande roll och barnens chans till interaktion med andra barn och förskollärare i den miljön de befinner sig i är en viktig del i barnens lärande. Johansson (2012) belyser även att miljön som barnen befinner sig i påverkar hur barnen agerar. Så som förskollärarna i vår studie beskriver miljöns betydelse och hur den integrerar med barnen och skapar samspel kan förstås utifrån det sociokulturella perspektivet så som Kohousravi (2017) och Johansson (2012) beskriver miljön.

7.2 Metoddiskussion

Valet av metod gav en inblick och en djupare förståelse för förskollärarnas erfarenheter av högläsningen i förskolan samt hur de ser på de möjligheter och hinder som kan uppstå kring högläsningen. Vårt val av kvalitativ datainsamling ger en rättvis bild av pedagogernas sätt att se på högläsningen i förskolan och den gav oss även möjlighet att få svar på våra forskningsfrågor som handlade om att undersöka på förskollärarnas syn på högläsningens betydelse samt deras erfarenheter kring utmaningar, hinder och möjligheter. En kvantitativ datainsamling hade gett ett mer mätbart resultat, dock hade en kvantitativ metod inte kunnat ge oss svaren på våra forskningsfrågor. Vi förhåller oss även genom kvalitativ datainsamling till det sociokulturella perspektivet då det i enlighet med Säljö (2014) är i samtal med andra som det uppstår kunskap och utveckling.

Semistrukturerade intervjufrågor användes i undersökning för att kunna få svar på våra forskningsfrågor men också för att få svar på syftet med studien. Detta tillvägagångssätt lät även pedagogerna få formulera sig fritt och vi fick möjlighet att vidareutveckla deras svar med följdfrågor. Temat för intervjun var förbestämt och även vissa frågor, detta medföljde dock att vi upptäckte att några av de förbestämda frågorna gick in i varandra beroende på hur förskollärarna svarade. I efterhand inser vi att testintervjuer hade kunnat utföras för att få en bild av hur svaren kunde se ut och efter det formulera om intervjuguiden så att frågorna inte går in i varandra. För oss hade det varit intressant nu i efterhand att även ha observerat hur det arbetar och inte enbart tagit del av förskollärarnas erfarenheter.

Vi valde att förhålla oss till bekvämlighetsurval när det kom till att välja vilka förskollärare som skulle delta i studien. Detta val gjordes utifrån att vi hade kunskap om förskollärarnas erfarenheter. Förmodligen hade fått andra svar om vi inte förhållit oss till bekvämlighetsval.

Informanterna fick själva bestämma om de ville ha en fysisk intervju eller en telefonintervju för att de skulle känna sig bekväma i intervjun. Detta tror vi ledde till att informanterna faktiskt kände sig trygga och vi upplever att det svarade verklighetstroget. Dock upplevde vi att de kändes bättre med en fysisk träff då samtalen enligt oss flöt på bättre och var inte lika styrt av oss intervjuare. För oss var det självklart att spela in och sedan transkribera intervjuerna för att kunna få ett så rättvist resultat som möjligt då vi upplever att om man enbart skriver ner svaren utesluts mycket av det som sägs och som intervjuare tappas fokus på att lyssna till informanten. Intervjuerna transkriberades, svaren kategoriserades och färgkodades för att få en tydligare bild. Det som framkom efter att intervjuerna kategoriserat var att vi kunde haft ytterligare en kategorisering för att få en tydligare bild av skillnader och likheter i intervju svaren.

Vi har under studiens gång förhållit till att ge ett så trovärdigt och rättvist resultat som möjligt. Vi är medvetna om att framställningen av resultatet kan bli påverkat av våra egna föreställningar och åsikter. Detta är dock något vi reflekterat över och försökt ha en så neutral ställning till resultatet som möjligt. Vi anser att vår studie går att appliceras i annan miljö då den ger en äkta bild av förskolläraernas egna erfarenheter, dock är vi medvetna om att resultatet kunnat se annorlunda ut om valet av förskollärare skett slumpmässigt eller av andra urval.

Vi har förhållit oss till Vetenskapsrådets etiska principer i studien och har försäkrat oss om att studien inte går att koppla till vare sig förskollärarna eller förskolan som de arbetar på.

7.3 Slutsats

Studien gick ut på att undersöka förskolläraernas erfarenheter om högläsningen samt vilka hinder och möjligheter de såg med högläsningen i förskolan. Studien visar att alla förskollärarna i denna studie anser att högläsningen har stor betydelse i förskolan. Samtidigt visar studien att de förskollärarna som deltagit i läslyftet anser att deras nya kunskaper och erfarenheter har bidragit till att deras förståelse för högläsningens betydelse ökat och de arbetar mer språkutvecklande med det nu än tidigare. Förskollärarna beskriver att de vet hur de vill och hur de ska arbeta för att barnens språk ska utvecklas, dock nämner de flera hinder som gör arbetet komplicerat för dem. Det främsta hinder de lyfter fram som de anser gör arbetet med högläsning och språkutvecklingen svår att uppnå är de stora barngrupperna och de organisatoriska ramarna. Denna studie visar att det finns ett glapp mellan det förskollärarna vill och det de kan göra. Vi lever i ett samhälle som ständigt utvecklas och förbättras därför bör även förutsättningarna för förskollärare förbättras så de ges möjlighet att arbeta utvecklande med alla barn. Vi får en bild av att förskollärarna

känner sig maktlösa när det kommer till barngruppens storlek och deras möjlighet att påverka den.

7.4 Fortsatt forskning

För vidare forskning skulle det vara intressant att undersöka om en mindre barngrupp skulle kunna generera till mer utveckling och lärande för barnen. Detta då barngruppens storlek är något som förskollärarna i intervjuerna betonar som en av de stora organisatoriska faktorer som hindrar förskollärarna att kontinuerligt använda sig av högläsningen för barnens språkutveckling. Det skulle även vara intressant att ta del av och göra en studie på hur förskollärarna organiserar verksamheten för att få in högläsningen som en del av vardagen. Genom att ta del av olika förskolors pedagogiska kartläggning skulle denna studie kunna belysa vikten av att organisera verksamheten så att högläsningen ges tid.

7.5 Relevans för förskolläraryrket

Studien har relevans för förskolläraryrket då den belyser högläsningens betydelse i förskolan. Studie kan även bidra till nya kunskaper och förståelse för betydelsen av högläsning för språkutveckling, vila och även miljöns betydelse för samspel och lärande.

Referenslista

Alatalo, T. & Westlund, B. (2019). Preschool teachers' perceptions about read-alouds as a means to support children's early literacy and language development. *Journal of Early Childhood Literacy*, 0(0) 1-23. DOI: 10.1177/1468798419852136

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (Upplaga 3). Stockholm: Liber.

Ceprano, M.A. (2010). Examining the Benefits of Interactive Read-Alouds on Young Children's Vocabulary Development: Pre-service Teachers as Researchers. *Journal of Inquiry & Action in Education*. 3(2), 1–14.

Damber, U. (2015). Read-alouds in preschool – A matter of discipline? *Journal of Early Childhood Literacy*, 15(2), 256–280. doi:10.1177/1468798414522823

Dempsey, L. (2018). Understanding story read-alouds: the influence of story goal structure and event knowledge on pre-readers' inferencing abilities. *Early child development and care*, 190:5, 685-697. Doi: 10.1080/03004430.2018.1488170

Dominković, K. Eriksson, Y. & Fellenius, K. (2006). *Läsa högt för barn*. Lund: Studentlitteratur.

Dysthe, O., (2003). Sociokulturella teoriperspektiv på kunskap och lärande. I. O. Dysthe (red.), *Dialog, samspel och lärande* (s.31-74). Lund: Studentlitteratur

Fast, C. (2001). *Berätta!: inspiration och teknik*. (1. uppl.) Stockholm: Natur och kultur.

Gambrell, L. B. (2011). Seven rules of engagement: what's most important to know about motivation to read. *The Reading Teacher*, 65, s. 172-178

Hundeide, K. (2006). *Sociokulturella ramar för barns utveckling: barns livsvärldar*. Lund: Studentlitteratur.

Hvit, S. (2015). Literacy events in toddler groups: preschool educators talk about their work with literacy among toddlers. *Journal of Early Childhood Literacy*, vol. 15 (3) s.311-330

Khousravi, M. (2017). *Flerspråkighet: alla barn, alla språk, alla dagar!*. (Första upplagans första tryckning). Stockholm: Natur & Kultur

Kim, J S. (2016). The role of peer relationships and interactions in preschool bilingual children`s responses to picture books. *Journal of Early Childhood Literacy*, vol 16(3). 311-337. DOI:10.1177/1468798415577874

Johansson, T. (2012). *Den lärande människan: utveckling, lärande, socialisation*. (1. uppl.) Malmö: Liber.

Juncker, B. (2010). Barns bibliotek-nya villkor, nya utmaningar, nya teorier, nya begrepp. I K. Rydsjö, F. Hultgren & L. Limberg (2010). (red.) *Barnet, platsen, tiden: teorier och forskning i barnbibliotekets omvärld*. Stockholm: Regionbibliotek Stockholm. S.241-268

Kotaman, H & Tekin, A K. (2017) Informational and fictional books:young children's book preferences and teachers' perspectives, *Early Child Development and Care*,187:3-4, 600-614, DOI: 10.1080/03004430.2016.1236092

Liberg, C. (2003). Möten i skriftspråket. I: Bjar, L. & Liberg, C. (red.) *Barn utvecklar sitt språk*.Lund: Studentlitteratur, s.215-235.

Lockwood, M.J. (2008). *Promoting reading for pleasure in the primary school*. London: Sage Publications.

National Literacy Trust (2011). *Boys' reading commission: The report of the all-party parliamentary literacy group commission*. National Literacy Trust Research. Tillgänglig via www.literacytrust.org.uk/assets/0001/4056/Boys_Commission_Report.pdf

PIRLS (2011). *International results in reading*. Tillgänglig via http://timssandpirls.bc.edu/pirls2011/downloads/P11_IR_FullBook.pdf. [15-1212]

Orellana, P. (2008). *Maieutic Frame Presence and Quantity and Quality of Argumentation in a Paideia Seminar*. Doktorsavhandling. The University of North Carolina.

Pihlgren, A. S. (2008). *Socrates in the Classroom. Rationales and Effects of Philosophizing with Children*. Doktorsavhandling. Stockholms universitet.

Robinson, D. (2006). *The Paideia Seminar: Moving adding comprehension from transaction to transformation*. Doktorsavhandling. University of Massachusetts.

Rydsjö, K. (2012). *Dags att höja ribban!? En rapport om samverkan mellan barnhälsovård och bibliotek kring små barns språk- och litteracitsutveckling*. Halmstad: Region Halland.

Simonsson, M. (2004). *Bilderboken i förskolan: en utgångspunkt för samspel*. (1. uppl.) Diss. Linköping : Univ., 2004. Linköping.

Simonsson, M. (2006). *Pedagogers möte med bilderböcker i förskolan*. Linköping: Linköpings universitet

Skolverket (2018). *Läroplanen för förskolan lpfö18*. Stockholm: Skolverket

Skolverket. (2020). *Läsllyftet i förskolan*. Hämtad 10 Juni 2020 från <https://www.skolverket.se/skolutveckling/kurser-och-utbildningar/laslyftet-i-forskolan>

Skolverket PRILS 2011 <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning-och-utvarderingar/internationella-jamforande-studier-pa-utbildningsomradet/pirls-internationell-studie-om-lasformaga-hos-elever-i-arskurs-4>

Smidt, S. (2010). *Vygotskij och de små och yngre barnens lärande*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Strandberg, L. (2006). *Vygotskij i praktiken: Bland plugghästar och fuskklappar*. Norstedts akademiska förlag.

Svensson, A.-K. (2009). *Barnet, språket och miljön : från ord till mening* (2., omarb. uppl.). Lund: Studentlitteratur

Säljö, R. (2014). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. (3. uppl.) Lund: Studentlitteratur

Vetenskapsrådet. (2017) *God forskningsred.*

Vygotskij, Lev Semenovich (1962). *Thought and Language*. United states of America: MIT press

Vygotsky, Lev Semenovich (1978). *Mind in Society: the development of Higher Psychological Processes*. United stated of America: Harvard university press.

Wedin, Å. (2011). *Språkande i förskolans och grundskolans tidigare år*. Lund: Studentlitteratur.

Westerlund, M. (2009). *Barn i början : språkutveckling i förskoleåldern* (1. utg.). Stockholm: Natur & kultur.

Westlund, B. (2012). *Att undervisa i läsförståelse : lässtrategier och studieteknik* (2., uppdaterade utg.). Stockholm: Natur & kultur

Wolf, M. K., Crosson, A. C. & Resnick, L. B. (2006). *Accountable Talk in Reading Comprehension Instruction*. Los Angeles: University of California.

Zucker, T.A., Cabell, S.Q., Justice, L.M., Pentimonti, J.M. & Kadeeravek, J.N. (2013). *The Role of Frequent, Interactive Prekindergarten Shared Reading in the Longitudinal Development of Language and Literacy Skills*. *Development Psychology*. 49(8), 1425–1439. doi:10.1037/a0030347

Bilaga 1

Missivbrev

Hej!

Vi, Michaela och Tove är två studenter som läser vår sjunde och sista termin på förskolläraryrket på Mälardalens högskola. Det är nu dags för oss att skriva vårt självständiga arbete och vi har valt att fördjupa oss i högläsningens betydelse i förskolan. Syftet med vår studie är att se hur förskolor arbetar med högläsning och dess betydelse. Vi vill även i vår studie ta reda på vilka möjligheter, utmaningar samt hinder som förskollärarna anser sig stöta på vid högläsningen.

Vi kommer att intervjua förskollärare på olika förskolor. Vi kommer alltså inte personligen medverka i den dagliga verksamheten och intervjuerna kan ske via telefon eller videosamtal om så önskas.

Vi följer vetenskapsrådets direktiv därför är ditt deltagande frivilligt och du kan när som helst avbryta intervjun. All data samlas in och hanteras anonymt och ingen data kommer att registreras utan kommer endast användas i vår studie. Vi kommer att transkribera intervjun och efter det så raderas inspelningarna. I uppsatsen kommer alla deltagare att vara anonyma då vi kommer att använda oss av fingerade namn. Efter att vårt arbete är godkänt och upplagt på Diva kommer all insamlade data att raderas.

Intervju tar ca 30 minuter. Ditt deltagande är betydelsefullt för vår studie så vi hoppas att du vill ta dig tiden att sitta ned med oss och besvara våra frågor. Har ni några frågor eller funderingar angående vår studie så är ni välkomna att kontakta någon av oss eller vår handledare på nedanstående mejladresser. Tack på förhand!

Med vänliga hälsningar

Michaela Eriksson Tove Johansson man16077@student.mdh.se
tjn17001@student.mdh.se

Vår handledare vid Mälardalens högskola

Erik Hjulström erik.hjulstrom@mdh.se

Bilaga 2

Intervjufrågor

Bakgrundsfrågor:

Ålder:

Antal år i yrket:

Utbildning:

Ålder på barngruppen:

Speciell profil:

Arbetslag:

Högläsningens betydelse:

Hur definierar du högläsning?

Vad anser du är viktigt att tänka på vid högläsning?

Har du några speciella arbetssätt kring högläsning?

Hur och varför, i vilket syfte används högläsning i förskolan?

I vilket syfte har du högläsning?

När sker högläsningen i din barngrupp?

I vilka situationer sker högläsningen? Planerade? Oplanerade? Grupp? Enskilt?

Vart på förskolan sker högläsningen?

På vilka sätt sker högläsningen?

Med vilka metoder sker högläsningen?

Sker det någon samverkan med biblioteket?

Vart och hur har ni böckerna placerade på din avdelning?

Pedagogernas förhållningssätt:

Vilka erfarenheter har du av böcker samt högläsning?

Vem väljer böckerna?

· Hur går valet till?

Förbereder du högläsningen?

Bearbetas texter med barnen? - På vilket sätt? Vilket syfte?

Anser du att det är någon skillnad på hur högläsning används idag jämfört med tidigare?

Har högläsningen förändrats under tiden du har arbetat som förskollärare? I så fall hur?

Vilka hinder/utmaningar eller möjligheter ser du med högläsning?

Anser du att pedagogernas förhållningssätt till böcker och högläsning har någon betydelse för barns språkutveckling?

Har du något som du vill tillägga utöver de frågor du fått?